

Превенция на употребата на наркотици при подрастващите момчета в приемни центрове, кандидатстващи за закрила

Насоки за групови дискусии

**Насоки за групови дискусии на тема превенция
на употребата на наркотици с подрастващи момчета
в приемни центрове, кандидтстващи за закрила**

**Да се използва заедно с анимацията на EUAА
„Навсякъде има живот“**

март 2025 г.

На 19 януари 2022 г. Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (EASO) се преименува на Агенция на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA). Всяко позоваване на EASO, нейни продукти и органи, следва да се разбира като позоваване на EUAA.

Текстът е завършен през март 2025 г.

Нито Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA), нито лице, действащо от нейно име, носят отговорност за евентуалното използване на съдържащата се в настоящата публикация информация.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г.

PDF ISBN 978-92-9410-578-3 doi:10.2847/8991720 BZ-01-25-014-BG-N

© Агенция на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA), 2025 г.

Възпроизвеждането е разрешено, при условие че е посочен източникът.

За употреба или възпроизвеждане на елементи, които не са собственост на EUAA, може да се наложи искане на разрешение директно от носителите на авторските права. EUAA не е носител на авторското право по отношение на следните елементи:

Илюстрация на корицата: анимация „Навсякъде има живот“ © EUAA, 2024 г.

Относно насоките

Защо са създадени тези насоки? Употребата на наркотици беше идентифицирана като значително явление в условията на приемане в държавите — членки на ЕС, и свързаните с Шенген държави ⁽¹⁾. По този начин EUAA поставя превенцията в центъра на вниманието при работата с кандидатите и особено с момчетата кандидати, които са идентифицирани като най-заstraшената група. Настоящите насоки са разработени, за да допълват и да се използват заедно с анимацията на EUAA относно превенцията на употребата на наркотици ⁽²⁾. И двете целят да подпомогнат специалистите по приемане в провеждането на превантивни дискусии с подрастващи момчета, които кандидатстват за приемане.

Как са разработени насоките? Екипът на EUAA по въпросите на уязвимостта разработи насоките с подкрепата на експерти от държавите членки в областта на употребата и превенцията на наркотици, уязвимостта и психичното здраве. От ключово значение за процеса на разработване бяха консултациите с експерти от Агенцията на Европейския съюз по наркотиците.

Кой следва да използва насоките? Настоящите насоки са предназначени за специалисти, работещи с подрастващи момчета в приемни центрове, които кандидатстват за закрила, включително социални работници, консултанти, психолози и учители. Те могат да бъдат полезни и за специалисти по приемане с други профили, обучени в психосоциалната работа.

Как да използвате насоките. След въведението настоящите насоки са предоставени в два основни раздела. В първия раздел се разглежда анимацията на EUAA относно превенцията на употребата на наркотици и нейната цел. Във втория раздел се съдържат съвети за провеждане на групови дискусии с подрастващи момчета, които кандидатстват за закрила, като се използва анимацията като инструмент. В приложенията е представен кратък преглед на темите за употребата на наркотици и нейната превенция, за да се подпомогне общото разбиране на специалистите по приемане, които ще улесняват груповите дискусии с подрастващите момчета, кандидатстващи за закрила.

Каква е връзката между тези насоки и други инструменти на EUAA?

Настоящите насоки допълват други ресурси на EUAA в областта на психичното здраве и благосъстоянието, психосоциалното образование ⁽³⁾ и психосоциалната осведоменост на персонала на първа линия ⁽⁴⁾. Анимацията е част от портала на EUAA Let's Speak Asylum (Да поговорим за убежището) (предоставяне на информация в контекста на приемането) ⁽⁵⁾. Всички практически инструменти на EUAA са достъпни онлайн на уебсайта на EUAA: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

⁽¹⁾ 27-те държави — членки на ЕС, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария.

⁽²⁾ EUAA, Prevention of substance use (Превенция на употребата на наркотици), канал на EUAA в YouTube, 13 декември 2024 г., отворено на 6 февруари 2025 г., <https://www.youtube.com/watch?v=nsJPFqE517o&t=36s>. Анимацията е достъпна на английски език, както и на 8 езика, които обичайно се говорят от кандидатите за международна закрила, пристигащи в Европа. Филмът има и субтитри на 22 езика на ЕС.

⁽³⁾ EUAA, Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part I. for Senior Management (Практическо ръководство относно психичното здраве и благосъстоянието на кандидатите за международна закрила — част I за висшето ръководство), ноември 2024 г., посетено на 19 март 2025 г. <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management>; EUAA, Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part II. for those working in the first line, (Практическо ръководство относно психичното здраве и благосъстоянието на кандидатите за международна закрила — част II за работещите на първа линия), ноември 2024 г., посетено на 19 март 2025 г. <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>; EUAA, Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part III. Toolbox for the implementation of mental health and psychosocial support (Практическо ръководство относно психичното здраве и благосъстоянието на кандидатите за международна закрила — част III. Инструментарий за прилагане на мерки за психично здраве и психосоциална подкрепа), ноември 2024 г., посетено на 19 март 2025 г., <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-iii-toolbox>; EUAA, How can I support my child during difficult times? (Как мога да подкрепям детето си в трудни моменти?), юни 2023 г., посетено на 19 март 2025 г., <https://euaa.europa.eu/publications/how-can-i-support-my-child-during-difficult-times>; EUAA, How can I deal with situations in which my parents seem sad, worried, or angry? (Как да се справям със ситуации, в които родителите ми изглеждат тъжни, притеснени или ядосани?), юни 2023 г., посетено на 19 март 2025 г., <https://euaa.europa.eu/publications/how-can-i-deal-situations-which-my-parents-seem-sad-worried-or-angry>; EUAA, How to handle situations when my friend or sibling is sad, angry or does dangerous things? (Как да се справям със ситуации, в които моят приятел или брат/сестра са тъжни, ядосани или правят опасни неща?), юни 2023 г., посетено на 19 март 2025 г., <https://euaa.europa.eu/publications/how-handle-situations-when-my-friend-or-sibling-sad-angry-or-does-dangerous-things>.

⁽⁴⁾ EUAA, Psychological First Aid (Първа психологическа помощ), канал на EUAA в YouTube, 26 юни 2023 г., посетено на 6 февруари 2025 г., <https://www.youtube.com/watch?v=kbcCUeng8ul> придружен от инструкции.

⁽⁵⁾ EUAA, Lets Speak Asylum Portal (Портал „Да поговорим за убежището“), януари 2023 г., посетено на 23 февруари 2025 г., <https://lsa.euaa.europa.eu/>.

Съдържание

Списък на съкращенията	5
1. Въведение	6
1.1. Целите на настоящите насоки	7
1.2. Кой следва да използва насоките?	8
2. Анимацията на EUAA за превенция на употребата на наркотици	9
2.1. Цел и целева група	9
2.2. Основни послания, теми и символи	10
2.3. Сюжет	11
3. Как да провеждате групови дискусии с подрастващи момчета в центрове за приемане, кандидатстващи за закрила, като използвате анимацията на EUAA.....	12
3.1. Подготовка и гаранции.....	12
3.2. Водене на груповата дискусия.....	13
3.2.1. Въведение в груповата дискусия	14
3.2.2. Съвети за улесняване на груповата дискусия — етап 1.....	15
3.2.3. Съвети за подпомагане на груповата дискусия — етап 2	18
3.2.4. Приключване на груповата дискусия.....	19
Приложения с допълнителна информация за провеждащите групови дискусии относно превенцията.....	21
Приложение I. Употребата на наркотици и нейното въздействие върху младежите	21
Приложение II. Какво означава ефективна превенция на употребата на наркотици?	24

Списък на съкращенията

Съкращение	Определение
EUAA	Агенция на Европейския съюз в областта на убежището
EUDA	Агенция на Европейския съюз по наркотиците
EUPC	Европейска учебна програма за превенция
REITOX	Réseau Européen d'Information sur les Drogues et les Toxicomanies (Европейска информационна мрежа за наркотици и наркомании)
Държави от ЕС+	Държави — членки на ЕС и Исландия, Лихтенщайн, Норвегия, Швейцария
ЕС	Европейски съюз
Конвенция за статута на бежанците	Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и Протоколът към нея от 1967 г. (наричани в законодателството на ЕС в областта на убежището и от Съда на ЕС „Женевската конвенция“)

1. Въведение

Според неотдавнашни проучвания на EUAA употребата на наркотици е значително явление в приемните центрове в Европа, като се нарежда сред трите основни проблема, свързани с психичното здраве, и предупредителните знаци за критични инциденти ⁽⁶⁾. По-задълбочен анализ на темата, извършен от Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) и Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA) ⁽⁷⁾, показва, че според специалистите по приемане в държавите — членки на ЕС, и свързаните с Шенген държави (държавите от ЕС+) употребата на наркотици е или основен (27 %), или спорадичен проблем (50 %) в условията на приемането ⁽⁸⁾.

Установените причини са свързани с преживявания, които се случват преди или по време на пътуването и след пристигането. Това включва травматични събития в държавите на произход или по време на транзитното преминаване, загуба на общество и социална подкрепа, липса на участие в смислени дейности, несигурност, свързана с продължителните процедури за предоставяне на убежище или липсата на заетост в приемащите държави ⁽⁹⁾. Някои от по-значимите последици, наблюдавани във връзка с употребата от страна на кандидатите на алкохол, забранени вещества и предписани лекарства включват проблеми с психичното здраве, социални проблеми, като например липса на заетост, конфликти със семейството, други обитатели или персонала, както и агресия и, в по-малка степен, занемаряване на образованието и образователни проблеми.

Младите, необвързани кандидати от мъжки пол, включително подрастващите и непълнолетните без придружител, са групата, изложена на най-голям риск, както е установено в проучването. Подобно на връстниците си от страните от ЕС+, подрастващите кандидати може да са склонни към рисково поведение и експериментирание, които може да включват и употреба на наркотици. Те могат да проявят уязвимост в това отношение поради рисковете, свързани с пътуването им, и критичните промени, на които са изложени при пристигането и подаването на молба за международна закрила в нова държава. Много от тях изпитват несигурност, докато чакат решение по молбите си за международна закрила. Освен това лицата, пристигащи без

⁽⁶⁾ EASO, *Mental health of applicants for international protection in Europe – Initial mapping report* (Психично здраве на кандидатите за международна закрила в Европа — първоначален доклад от картографирането), юли 2020 г., посетено на 19 март 2025 г., <https://euaa.europa.eu/publications/report-mental-health-applicants>; EASO, *Consultation with Applicants for International Protection on Mental Health A participatory approach – supported by Member State authorities and civil society* (Консултации относно психичното здраве с кандидати за международна закрила, основан на участие подход, подкрепен от органите на държавите членки и гражданското общество), декември 2021 г., посетено на 19 март 2025 г., <https://euaa.europa.eu/publications/consultation-applicants-international-protection-mental-health>; EUAA, *Critical incident management in the field of asylum and reception* (Управление на критичните инциденти в областта на убежището и приемането), 2022 г., посетено на 19 март 2025 г., <https://euaa.europa.eu/publications/critical-incident-management-field-asylum-and-reception>.

⁽⁷⁾ ЕЦМНН-EUAA, *Professionals working in reception centres in Europe: an overview of drug related challenges and support needs* (Специалисти, работещи в приемни центрове в Европа: преглед на предизвикателствата, свързаните с наркотиците, и нуждата от подкрепа), октомври 2023 г., посетено на 19 март 2025 г. <https://euaa.europa.eu/publications/professionals-working-reception-centres-europe-overview-drug-related-challenges-and-support-needs>

⁽⁸⁾ Пак там, стр. 21.

⁽⁹⁾ Пак там, стр. 21—22.

придружител в Европа, са изправени пред предизвикателствата да се справят сами със ситуацията, докато често семейството и общността им са далеч от тях.

За да се справи с тези проблеми, EUAA създаде анимацията „Навсякъде има живот“, насочена към подрастващите момчета в приемни центрове в държавите от ЕС+. Тя служи като инструмент за улесняване на разговорите за превенция и евентуално на други съответни инициативи в тази обстановка.

1.1. Целите на настоящите насоки

Настоящите насоки предоставят съвети за това как да бъде използвана анимацията на EUAA „Навсякъде има живот“, за да бъдат обсъдени посочените по-долу теми с подрастващите кандидати:

- какво е преживяването на момчетата кандидати в приемния център и какви са основните проблеми, които ги тревожат;
- върху какво да насочат вниманието си, докато чакат излизането на решението по молбата си;
- социализиране и поддържане на връзки, докато се намират в приемния център;
- мотивация за положителни механизми за справяне с трудностите чрез наличните ресурси.

Настоящите насоки също така предоставят кратък преглед на:

- употребата на наркотици, прехода към проблемна употреба на наркотици и разстройствата, свързани с употребата на наркотици, с акцент върху младежите ([Приложение I. Употребата на наркотици и нейното въздействие върху младежите](#));
- превенция на употребата на наркотици, като се набляга на здравословната заобикаляща среда и социалните връзки ([Приложение II. Какво означава ефективна превенция на употребата на наркотици?](#)).

Предоставените в приложенията прегледи спомагат за общото разбиране на двете обхванати теми от страна на специалистите по приемане.

Изброените по-долу теми са извън обхвата на настоящите насоки:

- разстройства, свързани с употребата на наркотици, и свързаните с тях вреди;
- видове наркотици, които често се използват в Европа, и тяхното въздействие.

Темите следва да се изключат от дискусиите на анимацията на EUAA. В случай че някои момчета проявят нужда да поговорят за въздействието на употребата на наркотици или за подкрепа, се препоръчва да се консултират със специалисти по наркотиците или с ресурси като Европейската информационна мрежа за наркотици и наркомании

(REITOX) на EUDA ⁽¹⁰⁾ и сертифицираните обучители по Европейската учебна програма за превенция (EUPC) ⁽¹¹⁾.

1.2. Кой следва да използва насоките?

Настоящите насоки са предназначени за специалисти, работещи с подрастващи кандидати, включително социални работници, консултанти, психолози и служители по въпросите на уязвимостта, учители, както и специалисти по приемане с други профили, при условие че имат професионален опит или образование в областта на психосоциалната работа. Устните преводачи и културните посредници, които подпомагат груповите дискусии с подрастващите момчета, също могат да се запознаят с насоките.

От специалистите по приемане, участващи в дискусии, не се очаква да имат експертен опит по темата за употребата на наркотици или да предоставят свързана с това информация.

⁽¹⁰⁾ EUDA, REITOX network of national focal points (Мрежата на REITOX от национални фокусни точки), уебсайт на EUDA, посетен на 15 януари 2025 г., https://www.euda.europa.eu/about/partners/reitox_en. Под REITOX се има предвид мрежата на EUDA с участници в мониторинга на наркотици на национално равнище. Тя се състои от 30 определени национални институции или агенции, отговарящи за събирането на данни и докладването относно наркотиците и наркоманиите. Тези институции се наричат „национални фокусни точки“ или „национални центрове за наблюдение на наркотиците“.

⁽¹¹⁾ EUDA, European Prevention Curriculum (EUPC): list of trainers and master trainers (Европейска учебна програма за превенция (EUPC): списък на обучители и главни обучители), уебсайт на EUDA, посетен на 15 януари 2025 г., https://www.euda.europa.eu/best-practice/european-prevention-curriculum-eupc/list-of-trainers_en. На разположение е списък на обучителите по държави.

2. Анимацията на EUAA за превенция на употребата на наркотици

Анимацията на EUAA за превенция на употребата на наркотици е в съответствие с подхода за психично здраве и психосоциална подкрепа, който е широко използван днес от хуманитарните организации. Подходът признава значението на превантивните грижи за психичното здраве на кандидатите. Той включва удовлетворяване на психосоциалните нужди на кандидата от момента на пристигането му чрез осигуряване на основни услуги и сигурност, както и чрез засилване на ангажираността в общността, семейните връзки, социалните мрежи и психообразованието по време на престоя му, за да се намалят рисковете от поражение на отрицателни механизми за справяне с трудностите, като например употребата на наркотици, и същевременно да се изгради устойчивост ⁽¹²⁾.

Анимацията следва също така основания на доказателства подход на EUDA за превенция на употребата на наркотици, който насърчава създаването на среда, която не е привлекателна за употребата на наркотици, изграждането на здравословни социални взаимоотношения и ангажирането на лицата, които са в риск, в смислени ежедневни дейности.

Анимацията цели да помогне на служителите на първа линия да установят връзка с подрастващите кандидати, като им помогне да обсъдят предизвикателствата и как да използват смислено времето си в приемния център. Анимацията не се фокусира върху самата употреба на наркотици и в нея не са използвани послания на забрани, предупреждения или наказания, тъй като е доказана тяхната неефективност по отношение на превенцията на употребата на наркотици сред младежите.

2.1. Цел и целева група

Анимацията е насочена към подрастващи момчета, които кандидатстват за закрила (на възраст от 14 до 17 години), за да се предотвратят употребата на наркотици и вредните механизми за справяне с трудностите. Тя изхожда от това, че отрицателните механизми на момчетата кандидати за справяне с трудностите, включително употребата на наркотици, може да бъдат предотвратени чрез прилагане на цялостен подход към тяхната ситуация. Това включва разговор (групова дискусия) за промените, през които преминават, техните чувства и наличните ресурси в приемния център, например социална подкрепа и дейности като спорт или учене. Това ги насърчава да използват

⁽¹²⁾ EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part I. for Senior Management* (Практическо ръководство относно психичното здраве и благосъстоянието на кандидатите за международна закрила — част I за висшето ръководство), ноември 2024 г., стр. 29–30, посетено на 19 март 2025 г. <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management>

времето, прекарано в приемния център, по здравословен и продуктивен начин, докато чакат решенията за предоставяне на убежище ⁽¹³⁾.

Анимацията следва да се покаже на момчета кандидати, които не са употребявали наркотици или които имат история на спорадична или експериментална употреба. Не се препоръчва използването на анимацията за превантивна дискусия с момчета кандидати, които често употребяват или страдат от вредите на употребата или от зависимост.

Анимацията следва да се покаже на момчета кандидати в тийнейджърска възраст, след като бъдат регистрирани и настанени в приемни центрове. Тя е предназначена за периода, в който те очакват излизането на решение, а той може да продължи с месеци. Това време може да се използва, за да им се помогне да развият знания и умения за живота след решението и престоя им в приемния център. В тази връзка е от решаващо значение да познават всички налични ресурси в условията на приемния център, за да се предотвратят вредните механизми за справяне с трудностите.

2.2. Основни послания, теми и символи

Анимацията съдържа следните **ключови послания** за подрастващите момчета в центрове за приемане, които кандидатстват за закрила.

предизвикателствата, пред които сте изправени, са основателни и признати:

- емоциите, които изпитвате след пристигането си и докато чакате решението по молбата си, като например притеснение, стрес, разочарование, надежда, са естествени и основателни;
- отрицателните механизми за справяне, като например употребата на наркотици, могат да изглеждат като начин за справяне с несигурността и тревогите за някои хора и ние можем да поговорим защо това е така.

Има възможности за полезно справяне с трудностите и използване на времето в приемния център:

- налични са ресурси, които могат да ви помогнат да се обърнете към положителни механизми за справяне с трудностите:
 - обърнете се към персонала на приемния център и служителите по психосоциалните въпроси за информация и подкрепа;
 - обърнете се към медицинския персонал, за да се погрижите за всяко здравословно състояние или симптоми;
 - свържете се с другите обитатели, за да общувате и да се социализирате;
 - бъдете активни и участвайте в групови дейности;
- доверете се на силните си страни, ресурсите и издръжливостта.

⁽¹³⁾ За значението на термините вижте [Приложение I. Употребата на наркотици и нейното въздействие върху младежите](#).

Основните теми в анимацията включват:

- самота, приятелство и избор на приятели;
- социализиране в нова държава;
- приспособяване (напр. изучаване на местния език);
- отрицателни механизми за справяне с трудностите (напр. употреба на наркотици);
- стремежи към бъдещето (напр. бъдеща професия);
- положителни механизми за справяне с трудностите и налични ресурси в приемния център;
- към кого да се обърнете и на кого да се доверите, докато чакате решението по молбата си.

Анимацията използва **символи**, включително хвърчило, автомеханик и облаци, за да представи и обсъди изброените по-горе теми в различни държави и контексти (за значението на символите вижте раздел [3.2. Водене на груповата дискусия](#)).

2.3. Сюжет

В анимацията виждаме Ахмад, 16-годишно афганистанско момче, което от няколко месеца е настанено в приемен център за лица без придружител, търсеци убежище. Той споделя смесените си емоции и притеснения при пристигането си, както и положителния начин, по който е успял да се справи с трудностите, докато е чакал решението си, като успешно е избегнал отрицателното поведение като употребата на наркотици. Ахмад е потърсил подкрепа от персонала, участвал е в групови дейности и е създавал приятелства, като това му е помогнало да се почувства по-добре и да се почувства част от общността на обитателите, което също така му е помогнало да се притеснява по-малко и да бъде по-ангажиран.

Анимацията показва как Ахмад живее в два приемни центъра. Първоначално той остава в център от контейнерен тип със смесено население, преди да бъде прехвърлен в специализиран център за непридружени ненавършили пълнолетие.

Забележка: Анимацията е обща, създадена да послужи във всички страни от ЕС+, поради което изобразената обстановка в приемния център може да е по-реалистична за някои страни от ЕС+ и по-малко за други.

3. Как да провеждате групови дискусии с подрастващи момчета в центрове за приемане, кандидатстващи за закрила, като използвате анимацията на EUAA

Груповите дискусии следва да се провеждат в приемни центрове, в които са достъпни дейности за отход, подкрепа и обучение за младите кандидати (на място или чрез препращане). Това е ключова предпоставка за организирането на такива дискусии за превенция. Освен това винаги е добре такива дискусии да бъдат включени в по-широк спектър от психосоциална и развлекателна подкрепа, която се предоставя на кандидатите.

3.1. Подготовка и гаранции

Състав и рамка на групата

- От 6 до 10 подрастващи момчета в центрове за приемане, кандидатстващи за закрила (на възраст от 14 до 17 години), без придружител, с придружител поотделно или в смесена група.
- Подрастващи момчета в центрове за приемане, кандидатстващи за закрила, които не употребяват наркотици или които имат опит с умерена или спорадична употреба на наркотици.
- Дискусия в продължение на 60 до 90 минути, с 15 минути почивка, ако продължи до 90 минути.

График

- Започнете от втория месец нататък, след като приключат всички процедури по постъпване, включително настаняване, и участниците се почувстват по-установени.
- Планирайте срещите така, че да избегнете припокриване с останалите ангажименти на участниците (образование, езикови курсове, спорт).

Гарантирано присъствие. Не забравяйте да организирате дискусии за всички заинтересовани младежи.

Информирано и доброволно участие. Информирайте предварително участниците и техните настойници/попечители, за да са наясно с целта и формата на дискусията и да се съгласят да участват. Постигнете взаимно съгласие относно графика.

Подкрепа на разположение. Информирайте участниците, че ако е необходимо, ще бъде на разположение последваща подкрепа от страна на социален работник или наставник.

Безопасно пространство

- Кандидати, които преминават през тежък психологически стрес или криза, не трябва да са част от групата, за да се гарантира, че дискусиата няма да предизвика допълнителен стрес.
- Уверете се, че участник, който изпита стрес по време на дискусиата, ще получи незабавна специализирана подкрепа и ще има възможност да обсъди темите в индивидуални срещи на по-късен етап, когато е необходимо.
- Направете разбор с устния преводач след срещата, особено ако преводачът някога е бил кандидат.

Подход за дискусиите

- Насърчавайте всички участници да споделят, но не ги принуждавайте. Мълчаливото участие също е полезно.
- Отнасяйте се към споделените мнения като към ценни сами по себе си, избягвайте да ги разглеждате като „правилни или грешни“.
- Задавайте последващи въпроси, за да разберете мислите и реакциите на участниците. Останете отворени за различните реакции, които участниците може да изразят: одобрение, осъдителна оценка, чувства, критики, въпроси или колебания.

Език и устен превод

- Фасилитаторите трябва да говорят езика на участниците или да работят с преводач или културен посредник.
- Устните преводачи следва да бъдат информирани за целта на дискусиата и настоящите насоки.
- Използваният език трябва да е подходящ за възрастта, несложен, съчувствен и ангажиращ.
- Участниците трябва да говорят общ език (майчин език или втори език). Смесените езикови групи изискват множество преводачи, което може да забави дискусиите и да повлияе на груповата динамика.

3.2. Водене на груповата дискусия

Груповата дискусия трябва да се ръководи от фасилитатор с подкрепата на устен преводач или културен медиатор, ако е необходимо. Фасилитаторът и устният преводач трябва да гледат предварително анимацията, да се срещнат предварително, за да изяснят целта на дискусиата и да постигнат съгласие относно начина и структурата на дискусиата.

Препоръчително е дискусията да се проведе в два етапа: въведение и заключителна част.

Поток	Продължителност	Цел	Начин
Въведение	10 мин.	Подгответе групата от момчета за дискусията чрез подготвителни задачи и установете правилата.	• Представете се един на друг. • Бърза игра.
Етап 1	40 мин.	Обсъдете основните теми на анимацията, като се фокусирате върху избраните от участниците.	• Пуснете цялата анимация. • Повторете ключови сцени от анимацията.
Почивка (15 минути)			
Етап 2	15 мин.	Запознайте участниците с наличните ресурси в съответния приеман център.	• Споделете съответна информация и други налични визуални материали.
Заключителен етап	10 мин.	Обърнете внимание на това, че участието на момчетата е много важно, и ги приканете да споделят впечатленията си от груповата дискусия.	• Кратка част с всички участници.

3.2.1. Въведение в груповата дискусия

Подредба на местата за сядане

Препоръчително е местата да се подредят в полукръг, включително местата на фасилитатора и устния преводач. Уверете се, че всички виждат екрана еднакво добре.

Подготвителни задачи

- Нека всички участници се представят, ако не се познават помежду си ⁽¹⁴⁾.
- Ако е необходимо, изиграйте кратка игра ⁽¹⁵⁾, за да създадете уютна атмосфера.
- Ако всички се познават помежду си, преминете директно към следващата стъпка.

⁽¹⁴⁾ Например участниците могат да подхвърлят топка помежду си. Участникът, у когото е топката, може да се представи, като сподели името си и едно от нещата, които обича да прави, след което следва да предаде топката на следващия участник.

⁽¹⁵⁾ Една бърза игра може да включва въпроси за техните предпочитания (любим спорт, плод, време от деня) и кратко обяснение на причините от страна на всяко момче. Придържайте се към кратки отговори.

Установяване на груповите правила

Преди да започнете, определете заедно няколко основни правила, като например:

- изслушване на другия;
- уважение на различното мнение;
- духовно и физическо присъствие (без телефони/без влизане/излизане).

Обяснете:

- целта и продължителността на дискусията;
- че дискусията няма връзка с разглеждането на молбата им за убежище;
- че няма правилни или грешни отговори и че важното е да разговаряте заедно въз основа на споделени впечатления и мнения относно анимацията;
- че участниците могат да напуснат по всяко време, ако се почувстват неудобно.

Гледайте анимацията: пуснете анимацията, която трае 2,51 минути, на групата.

Започнете дискусията, като попитате: „Какво в тази анимация ви прави впечатление?“

3.2.2. Съвети за улесняване на груповата дискусия — етап 1

Идентифициране и обсъждане на теми, които интересуват участниците.

В рамките на дискусията ще бъде разгледано как участниците реагират на анимацията, като се идентифицират темите, които ги интересуват, без да им се налагат идеи. Различните групи подрастващи момчета в центрове за приемане, кандидатстващи за закрила, може да се фокусират върху различни теми в зависимост от личните си обстоятелства, произход и т.н. Темите може да включват самота, приспособяване в нова държава, кариерни стремежи. Някои от тях може да решат да говорят и за наркотици и престъпност. Всяка повдигната тема е достойна за обсъждане, като същевременно фасилитаторите трябва да се уверят, че могат да задържат фокуса върху превенцията и укрепването на издръжливостта на участниците.

По-долу можете да намерите съвети за използване на темите и символите от анимацията, за да водите значима дискусия. В раздела „На фокус“ се обясняват съответните ключови части от анимацията.

Анимация „Навсякъде има живот“, целяща превенцията на употребата на наркотици — основни теми	
Първи контакт с приемния център и новата среда	
Време: 00.00—00.35	
Основни послания	Предизвикателствата и чувствата, с които се сблъскват при пристигането си в новата страна, са основателни и признати.
Насочващи въпроси	Пристигането в нова страна може да бъде предизвикателство. От гледна точка на вашето преживяване, кои са нещата, които ви се сториха трудни, и тези, които ви се сториха положителни и полезни? Ориентирането на ново място може да е трудно. От гледна точка на вашето преживяване, кои са нещата, които ви се сториха трудни, и тези, които ви се сториха положителни и полезни?
Теми на дискусията	• език • нова култура и правила • други теми, повдигнати от участниците
Основни символи	Сгради от контейнерен тип: символизират преходната фаза от живота на кандидатите.
Поставете на фокус историята от анимацията. Ахмад, 16-годишно момче от Афганистан без придружител, пристига в приемен център от контейнерен тип, чувствайки се несигурно и незапознато със заобикалящата го среда. То се сблъсква със самотата, културните различия и необходимостта да научи правилата на новата среда.	
Колебания относно приспособяването в нова държава	
Време: 00.35—1.20	
Основни послания	Предизвикателствата и чувствата, с които се сблъскват по време на приспособяването си към живота в приемния център и новата култура, са основателни и признати.
Насочващи въпроси	Ако човек е отегчен или притеснен по време на престоя си в приемния център, какво според вас би му помогнало да прекарва по-приятно времето си? Какво според вас би помогнало на такъв човек да се почувства по-добре?
Теми на дискусията	• самота • скука • носталгия по дома, семейството и приятелите • тревожност относно приспособяването и резултата от молбата за убежище • избор на подходящи приятели • отрицателни механизми за справяне с трудностите (пушене, пиене, наркотици) • други теми, повдигнати от участниците

Основни символи	Облаци: символизируют отминаващото време; липсата на добра свързаност с реалността. Нощта: символизира лошото настроение, дейностите с отрицателни последици, тъгата.
Поставете на фокус историята от анимацията. Ахмад седи сам в стаята си и гледа към облачното небе, символизиращо отминаващото време, през което Ахмад няма какво да прави. Той се чувства самотен и емоционално надвит от новата ситуация и си мисли за семейството и приятелите си у дома. Сцената излъчва тъга и тревога, докато Ахмад се опитва да разбере как да се приспособи към новия си живот. В следващата сцена Ахмад вижда група момчета извън приемния център. Късно вечер е, а те пушат, пият и вероятно използват наркотици. Той обаче забелязва, че те също не изглеждат добре и не са сигурни как да се справят с новия си живот. Той решава да не се присъединява към тях. Ахмад е категоричен, че целта на пристигането му в новата страна не е да употребява наркотици, за да се впише.	
Оползотворяване на времето в приемния център по начин, който е в интерес на бъдещите цели	
Основни послания	Времето в приемния център може да бъде използвано по здравословен и полезен начин за учене и подготовка за живота след решението за предоставяне на убежище. Вие сте издръжливи и с помощта на приятели и подкрепа от персонала можете да се чувствате ангажирани и удовлетворени, докато чакате решенията по молбите си.
Насочващи въпроси	Защо добрите приятели са важни? Какво означава да си добър приятел? Каква професия бихте искали да упражнявате и защо? Какви умения са необходими за нея? Какво цените най-много в собствената си страна и култура? Ако имате възможност да създадете продължение на анимацията, как бихте продължили историята на Ахмад? <i>Алтернативен подход</i> Какво мислите за начина, по който Ахмад управлява престоя си в приемния център, полезен ли е? Смятате ли, че Ахмад прави нещо, което и вие бихте могли да опитате да правите по-често? Имате ли други идеи?
Теми на дискусията	• приятелство: избор на добри приятели и избягване на лоши влияния • придобиване на професия: съсредоточаване върху уменията, необходими за бъдещата професия • издръжливост • значение на родната култура и език

Основни символи	Хвърчило: символизира свободата, издръжливостта, надеждата, работата в екип и приятелството (хвърчилото се пуска от двама души). <i>Пускането на хвърчила е популярен спорт на открито в страни като Афганистан и Сирия.</i> Автомеханик: символизира професия, която осигурява удовлетворение и независимост.
Поставете на фокус историята от анимацията. Ахмад решава да не употребява наркотици, за да се впише в обществото, като вместо това се съсредоточава върху целта си да има професия. Облаците отвъд прозореца му се превръщат в хвърчило, което символизира бъдещите му стремежи. В следващата сцена, която представя бъдещето, Ахмад е по-възрастен и работи като автомеханик. След време Ахмад се е преместил в специализиран център за непълнолетни лица без придружител, където участва в дейности, открива добри приятели като Хюсеин и посещава езикови курсове. Те прекарват времето си заедно, пускат хвърчила и си пишат домашните. Последната сцена показва как Ахмад разговаря с роднина по телефона, докато се подготвя да спортува с приятели и да се срещне със социалния си работник, което показва добре оползотвореното му време в приемния център. Забележка: не всички момчета ще намерят пускането на хвърчила за интересно (за някои то може да е занимание за деца). В такъв случай може да бъдат попитани за дейност/игра, която обичат да играят/практикуват с приятели.	

3.2.3. Съвети за подпомагане на груповата дискусия — етап 2

Ориентация относно ресурсите, които са на разположение на участниците.

Дискусията на „избраните“ теми ще доведе до обсъждане на наличните ресурси в приемния център, които помагат на подрастващите момчета да прекарват времето си по структуриран и здравословен начин.

Ще осигурите информация относно предоставянето на информация, медицинска и психологическа помощ, изучаване на чужди езици, училищна подкрепа, както и развлекателни, спортни и културни дейности.

Освен това ще представите помощния персонал на центъра, като например социални работници, медицински сестри, лекари и психолози, ако има такива. Целта е момчетата да бъдат насърчени да възприемат приемния център като общност и да използват неговите ресурси, като се обръщат за помощ към персонала, когато имат нужда.

Оползотворяване на времето в приемния център за получаване на информация, подкрепа или насоки		Време: 1.41—2.10
Основни съобщения	На разположение в приемния център има ресурси, които да ви помогнат да използвате времето си по здравословен начин. Когато имате нужда от нещо, съобщете на съответните служители. Трябва да търсите подкрепа и да задавате въпроси, когато имате нужда от информация и насоки.	
Насочващи въпроси	Знаете ли кога можете да се обърнете към персонала за подкрепа? Запознати ли сте със социалните, образователните и развлекателните дейности в този център?	
Теми на дискусиата	• значение на медицинската, психосоциалната, училищната и езиковата подкрепа (обсъдете само тези, които са налични и достъпни) • организиране на деня и наличните развлекателни дейности • конкретни налични социални, медицински, образователни и развлекателни ресурси	
Основни символи	Хвърчило: символизира приятелството, работата в екип, подкрепата от връстници. Персонал по приемането (медицинска сестра, служител по приемането): символизира значението на срещите с други хора и търсенето на подкрепа.	
Поставете на фокус историята от анимацията. Ахмад се обръща към персонала за помощ. Разговаря със социален работник, за да получи насоки за социалния живот в приемния център, и посещава медицинската сестра, за да получи лекарства за своята болка. Хюсеин, приятелят на Ахмад, също търси съвет от социалния работник, който го изслушва и му дава насоки, а ако е необходимо, предлага подкрепа от психолог. Анимацията завършва със съобщение, насърчаващо младежите да се обръщат към персонала на приемния център за насоки.		

3.2.4. Приключване на груповата дискусия

За да приключите срещата, приканете момчетата да споделят какво мислят за разговора, като попитате:

- Какво ви хареса в нашата дискусия?
- Какво можеше да е по-добре?
- Ако можехте да опишете с една дума или изображение как се чувствахте по време на дискусията, какво бихте избрали?

Не преразглеждайте дискусията въз основа на техните отговори. Просто им дайте възможност да споделят своите мисли или чувства. След като всички споделят мнението си, им благодарете за участието.

Напомняне. Уведомете момчетата, че могат да се срещнат със социален работник или наставник в подходящо време, ако искат да поговорят повече за анимацията и нейните теми или за нещо, което е било споменато в дискусията.

Приложения с допълнителна информация за провеждащите групови дискусии относно превенцията

Представените по-долу прегледи целят да подпомогнат общото разбиране на употребата на наркотици на специалистите по приемане, които ще улесняват груповите дискусии с подрастващите момчета. Те не са замислени като материал, който да се използва в груповите дискусии.

Приложение I. Употребата на наркотици и нейното въздействие върху младежите

Наркотичната обстановка в ЕС се характеризира с високи нива на достъпност и употреба. Наличните наркотици са изключително разнообразни, като включват широк спектър от психоактивни вещества и нови синтетични наркотици. Употребяващите наркотици може да бъдат изложени на по-голям риск от неблагоприятни последици за здравето, тъй като употребяват, вероятно несъзнателно, по-силни или по-нови вещества или смеси от наркотици с неизвестни рискове за здравето ⁽¹⁶⁾. Употребата на наркотици в европейските държави се наблюдава както сред възрастните, така и сред младите хора.

Какво представлява употребата на наркотици? Това е употребата на различни психоактивни вещества, които влияят на чувствата, възприятията, мисловните процеси и/или поведението. Тя може да включва рядка и експериментална употреба, която обаче, в зависимост от различни фактори, може да премине към по-редовна и хаотична употреба. Употребата на наркотици се развива в три етапа, както е описано по-долу.

1. Употреба, включваща умерен и спорадичен прием, когато употребата на наркотици е една от многото дейности с развлекателни цели на лицето.
2. При засилена и увеличаваща се употреба приемът на наркотици става по-траен и чест и се превръща в основната развлекателна дейност на лицето. Въпреки че социалните и личните функции започват да намаляват, поведението все още е до голяма степен организирано и лицето може да изпълнява повечето от своите роли и отговорности.
3. Загубата на контрол върху употребата на наркотици и развитието на разстройство, свързано с употребата на наркотици, означава, че дейностите,

⁽¹⁶⁾ ЕЦМНН, *European Drug Report. Trends and Developments* (Европейски доклад за наркотиците. Тенденции и развития), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2022 г., *European Drug Report 2024*. (Европейски доклад за наркотиците на ЕЦМНН за 2024 г.), EUDA.europa.eu, 2024 г., посетено на 5 декември 2024 г., <https://emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024>

свързани с наркотиците, вече са основният фокус на лицето. Важно е да се отбележи, че навлизането в една фаза е необходимо, но не е достатъчно, за да се премине към следващата фаза ⁽¹⁷⁾.

Какво представлява разстройството, свързано с употребата на наркотици? Повечето от хората, които употребяват наркотици, не търпят сериозни вреди, но при някои от тях възникват проблеми, които значително влошават здравето, социалната им функция и благосъстоянието им. Тези проблеми се наричат разстройства, свързани с употребата на наркотици (могат да бъдат леки, умерени или тежки). Според Световната здравна организация (Международна класификация на болестите, ICD 11) има разграничение между употребата на вредни наркотици и зависимостта. Терминът „вредна употреба на наркотици“ се отнася до модел на употреба на наркотици, който причинява увреждане на физическото или психичното здраве. Зависимостта се отнася до употреба на наркотици, която причинява пристрастяване и трудности при контролиране на употребата, до постоянната употреба, осъществяваща се въпреки неблагоприятните последици; до наркотичната толерантност и абстиненция. Въпреки това някои хора могат да изпитват проблеми, свързани с употребата на наркотици, без да са достигнали клиничните прагове на вредната употреба или зависимостта ⁽¹⁸⁾.

Употребата на наркотици и младежите. Общоевропейското училищно проучване относно алкохола и други наркотици, провеждано периодично сред младежи на възраст между 15 и 16 години, показва, че те са особено засегнати от тютюнопушенето и консумацията на алкохол, включително от случаи на интоксикация. Близко една пета от участниците в проучването съобщават за употреба на незаконни вещества, като най-често се употребява канабис. Немедицинската употреба на лекарства, отпускани по лекарско предписание, сред подрастващите буди загриженост, като някои ученици съобщават, че през живота си са употребявали успокоителни, както и болкоуспокояващи, за да се „надрусат“ ⁽¹⁹⁾. Младите хора, пристигащи в Европа, като например кандидатите за международна закрила, са изложени на влиянието на общества, толериращи употребата на наркотици, и на потенциалните рискове, свързани с това.

⁽¹⁷⁾ ЕЦМНН, *European Prevention Curriculum. A Handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use* (Европейска учебна програма за превенция. Наръчник за лица, вземащи решения, лица, формиращи общественото мнение, и създатели на политики в областта на основаната на науката превенция на употребата на наркотици), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2019 г., EUDA.europa.eu, стр. 28—29, посетено на 19 март 2025 г., https://www.euda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en. EUPC цели да обучава специалисти, които участват в оформянето на решенията, становищата и политиките за превенция в Европа в научнообоснованата превенция на употребата на наркотици.

⁽¹⁸⁾ ЕЦМНН, *European Prevention Curriculum. A Handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use* (Европейска учебна програма за превенция. Наръчник за лица, вземащи решения, лица, формиращи общественото мнение, и създатели на политики в областта на основаната на науката превенция на употребата на наркотици), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2019 г., стр. 29—30, посетено на 19 март 2025 г., https://www.euda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en

⁽¹⁹⁾ ЕЦМНН, *Доклад на ESPAD за 2019 г. Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs* (Резултати от Европейския училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2020 г., посетено на 19 март 2025 г., https://www.espad.org/sites/default/files/2020.3878_EN_04.pdf, стр. 42—48. Проучването беше проведено в 49 европейски държави.

Младите хора могат да опитат или да употребяват наркотици по различни причини.

Имитиране на поведението на други хора

Родителите и възрастните, които редовно употребяват алкохол, пушат или опитват наркотици, създават представа за толерантност и одобрение на употребата на наркотици. Тази представа се създава и от връстници и приятели, които пият или употребяват канабис, и като цяло от средата на връстниците, която внушава, че употребата на наркотици е част от младежкото изживяване и предполагаемото удоволствие от живота.

Любопитство и желание за опитване

Психоактивните вещества може да се използват от любопитство или за получаване на незабавно удовлетворение, тъй като те могат да действат бързо и първоначалният ефект понякога може да носи удоволствие. Пробването на наркотици може да се случи с цел човек да изпита и демонстрира независимостта си, както и за да се почувства по-възрастен.

Бягство и самолечение.

Ако даден младеж се чувства разочарован и няма близък приятел или обгрижващ социален кръг, той може да посегне към наркотиците за облекчение и като средство, чрез което да се почувства зареден с енергия и по-уверен. Понякога наркотиците може да се използват за овладяване на стрес (напр. в училище), тревожност или депресия. За целта някои хора може да използват стимуланти по лекарско предписание, за да се чувстват по-енергични и за да усилят способността си да се фокусират, или да използват успокоителни средства по лекарско предписание, за да се справят с емоционалния стрес от различен произход.

Самота и скука

За някои младежи намирането на занимания или справянето със самотата може да се окаже трудна задача. Употребата на наркотици може да осигури занимания, тя може да предостави и възможност да общуват с връстници и да се сближат с група от хора.

Липса на увереност, нужда от по-свободно себеизразяване

Под влиянието на наркотици младежите може да вярват, че са способни да действат по-уверено, тъй като задръжките отслабват и социалната тревожност намалява. По този начин човек може да се осмели да направи неща, които обикновено не би направил, като например да танцува, ако е лош танцьор, да пее с пълно гърло, ако не е добър певец, или да заговори връстници, ако е много срамежлив.

Повлияваща среда

Редовно виждаме как младежи и възрастни пият или употребяват наркотици във филми, популярни медии или социални мрежи. Често изглежда сякаш няма последствия от тези дейности.

Макар че спорадичната употреба на наркотици може да не доведе до моментална вреда, честата употреба, употребата на големи количества, ранното започване,

употребата на няколко вида наркотици ⁽²⁰⁾ и рисковите модели (употреба на наркотици при шофиране или сексуална активност) могат да доведат до отрицателни последици. Съществуват сериозни доказателства, че честата употреба на наркотици може да доведе до влошаване на физическото и психическото здраве, което се отразява на академичната ангажираност и постижения ⁽²¹⁾.

Приложение II. Какво означава ефективна превенция на употребата на наркотици?

Превенцията на употребата на наркотици цели да спре или да забави употребата на психоактивни вещества. Също така тя може да допринесе за намаляването на вероятността започналите да употребяват наркотици да преминат към проблемна употреба на наркотици ⁽²²⁾. Повечето целеви групи за превенция не са изложени на непосредствен риск от разстройство, свързано с употребата на наркотици, но могат да бъдат изложени на риск от здравни или психологически вреди, отпадане от училище, проблеми с полицията, рисково поведение (напр. рисково сексуално поведение). Всеки, който използва наркотици, може да преживее някои от тези рискове.

Проучванията показват, че началото на употребата на наркотици при лицата в училищна възраст може да бъде забавено, когато превенцията е насочена едновременно към развиване на личните и социалните умения на младите хора в подкрепа на здравословната социализация и към създаване на благоприятна среда с ограничени предпоставки за нездравословно поведение. Фокусът на такива стратегии за превенция пада върху:

- развиване на социални компетентности, умения да кажеш „не“ и здравословни способности за вземане на решения на индивидуално равнище;
- училищни политики относно употребата на наркотици;
- разработване на защитна и благоприятна образователна среда, която подпомага ученето и установява ясни правила относно употребата на наркотици ⁽²³⁾ на екологично, системно равнище.

⁽²⁰⁾ Употребата на няколко вида наркотици се отнася до употребата на две или повече психоактивни вещества, законни или незаконни, едновременно или едно след друго. Използването на комбинация от наркотици може да увеличи риска от здравословни проблеми и да усложни провеждането на ефективни интервенции, което е проблем например при реагиране на остри отравяния.

⁽²¹⁾ Служба на ООН по наркотиците и престъпността, Организация за образование, наука и култура на ООН, Световната здравна организация, Education Sector Responses to the Use of Alcohol, Tobacco and Drugs, *Good Policy and Practice in Health Education* (Реакции в сектора на образованието към употребата на алкохол, тютюн и наркотици, Добри политики и практики в сферата на здравното образование), Брошура 10, 2017 г., стр. 26, посетено на 19 март 2025 г., https://cdn.who.int/media/docs/default-source/substance-use/247509eng.pdf?sfvrsn=51329e52_2&download=true.

⁽²²⁾ *ECMDH European Drug Report 2024* (Европейски доклад за наркотиците за 2024 г.), EUDA.europa.eu, 2024 г., посетено на 5 декември 2024 г., стр. 14, <https://emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024>

⁽²³⁾ EUDA, Schools and drugs: health and social responses (Училищата и наркотиците: здравни и социални мерки), април 2022 г., посетено на 4 декември 2024 г., https://www.euda.europa.eu/publications/mini-guides/schools-and-drugs-health-and-social-responses_en

Често употребата на наркотици от младежи може да е част от по-широк модел на поведенчески проблеми и поемане на риск. Следователно действията за превенция трябва да обхващат проблема в цялост. Вместо да се обръща внимание на употребата на наркотици изрично и изолирано, трябва да се постави акцент върху развитието на социални умения и компетентности в подкрепа на здравословната социализация и да се обърне внимание на екологичните, социалните и търговските детерминанти и фактори, водещи до такова поведение, а не на употребата на наркотични вещества сама по себе си.

Какво представлява превенцията на употребата на наркотици (с фокус върху младежите)?

ПРЕПОРЪКИ	ЗАБРАНИ
На мезоравнище (социална среда, общност) Осигуряване на среда, която: • е без наркотици; • ограничава излагането на възможности за нездравословно или рисково поведение; • насърчава наличието на възможности за здравословно поведение; • е социално благоприятна. Осигуряване на здрави социални връзки. Осигуряване на развитието на благоприятните семейни връзки и подкрепа и ангажираност от страна на общността. На микроравнище (индивидуално равнище) • Осигуряване на смислена ангажираност и чувство за цел. • Развиване на социални компетентности. • Психовъзпитание (емоционална грамотност, справяне с емоциите и стреса). • Преподаване на ефективна комуникация и развиване на междуличностни умения. • Подкрепа на родителите за развитие на родителските умения.	Осигуряване на информационни интервенции относно: • видовете наркотици. • отрицателните ефекти на наркотиците върху тялото и ума. • наказания, свързани с употребата на наркотици. Осигуряване на интервенции (в социалните мрежи и средствата за масова информация), които имплицитно внушават, че употребата на наркотици е широко разпространена и често срещана, че е културна норма или е обичайна форма за справяне с трудностите.

Служба за публикации
на Европейския съюз

